

Posudek k bakalářské práci
Možnosti Fair trade: prosazování lidských práv a etických principů
ETF, obor Pastorační a sociální práce, září 2007

Autorka: Monika Redmerová
Vedoucí práce: Mgr. Petr Jandejsek
Počet stran: 43 + přílohy

Cílem bakalářské práce Moniky Redmerové je „poukázat na konkrétní lidskoprávní dokumenty a práva v nich obsažená, která souvisí s principy Fair trade“ (s. 9). Zároveň chce autorka přiblížit rovinu etiky, která je ve Fair trade (dále jen FT) obsažená. Téma považuji za dobře zvolené a aktuální.

Práce je přehledně rozdělená do čtyř kapitol. V první kapitole je představen fenomén FT. Zaujalo mě pojetí FT jako mnohostranné příležitosti: pro lidi z rozvojových zemí vymanit se z chudoby a závislosti na obchodních prostřednících, pro spotřebitele vyjádřit solidaritu a odpovědnost, pro všechny učinit z obchodu nástroj rozvojové spolupráce (s. 11). Na s. 18 se autorka dotýká práce humanitárních organizací, jejichž činnost chápe jako projev odpovědnosti a splácení dluhu. Když na s. 15 píše o rozdílech mezi Východem a Západem, má asi na mysli spíše Sever a Jih, neboť zjevně popisuje problémy rozvojových zemí.

Druhá kapitola vnáší do diskuse koncept lidských práv. Když cituje na s. 22 Boženu Komárkovou s jejím důrazem na transcendentní dimenzi života a lidských práv, mohla by stejně dobře využít dílo Václava Havla. Autorka střízlivě uvádí, že „jednoznačné odpovědi na otázku, co to jsou lidská práva, pravděpodobně nenalezneme“ (s. 23), a přesto argumentuje pro užitečnost tohoto konceptu. V oddíle 2.2.1 rozvíjí zajímavou diskusi o universalistickém a partikularistickém pojetí práv. V dalších oddílech již vybírá z mezinárodních právních regulí ty pasáže, které se vztahují k práci a obchodu, a ukazuje, kde všude má FT právní oporu. Okrajově si všímá možných problémů při certifikaci výrobků a organizací značkou FT (s. 37). Ve třetí kapitole rozvíjí autorka etickou dimenzi FT. Na příběhu o Kainu a Ábelovi uvažuje o principu vzájemné odpovědnosti na rovině mezilidské i mezinárodní. Důležitá věta zaznívá na s. 41: „Při nákupu výrobků FT nejde o dobročinnost, ale o uvědomělé spotřebitelské chování ...“. Dostává se i k roli svědomí a kratičce – bohužel – k vymahatelnosti etických požadavků. Škoda, že je celá kapitola příliš stručná.

Celé pojednání uzavírá čtvrtá kapitola, ve které autorka prezentuje výsledky vlastního šetření na téma FT mezi studenty Jaboku. Pro dokreslení tématu je to velmi zajímavé. Ukazuje se, že respondenti, kteří mají povědomí o FT, si zároveň víc uvědomují etické principy obchodu. Z toho plyne význam osvěty a vzdělávání spotřebitelů.

Kriticky by bylo možné doplnit, že autorka mohla diskutovat rozdíl mezi lidskými právy a právem psaným/pozitivním. Rovněž nezmiňuje a nevyužívá užitečný koncept tří generací lidských práv. Z hlediska FT se příliš nezmiňuje o jeho omezeních, případně alternativních přístupech. Autorka se snaží své teze ilustrovat příklady. Myslím, že by v tomto směru bývala mohla jít ještě více směrem ke konkrétnosti, aby průkazně ukázala porušování lidských práv při výrobě a obchodu.

Práce obsahuje značné množství chyb v interpunkci a několik překlepů (např. na s. 23 píše Mainer místo Maier). Některé oddíly práce jsou příliš stručné.

Rozsah použité literatury je dostačující.

Je možné konstatovat, že bakalářská práce do velké míry splnila vytýčený cíl. Za největší přínos považuji objevování souvislostí mezi právy, etikou a FT.

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení B-C.

Při obhajobě by autorka mohla navrhnout způsoby, kterými by šlo přispět ke zvýšení vědomí odpovědnosti za dodržování etických standardů při výrobě a obchodu zboží na straně spotřebitelů.

Petr Jandejsek, 27. srpna 2007